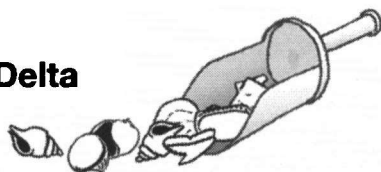

Snoepjes uit de Delta

Anton Janse*

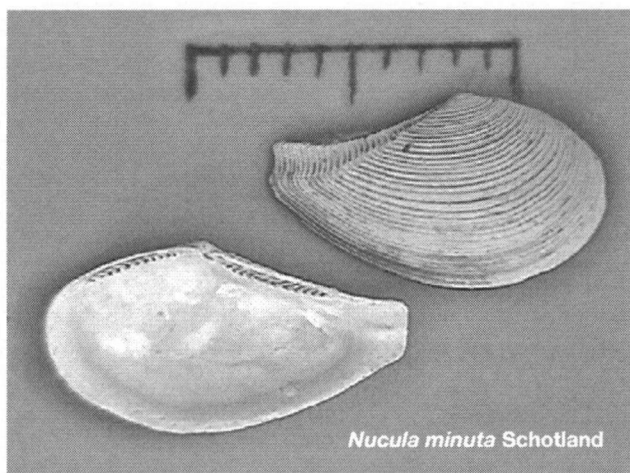

Onderzoek naar de Deltaboringen en inventarisatie voor de nieuwe Fossielenatlas, wat betreft het deel van zuidwest Nederland, vormen een deel van mijn bezigheden.

Zo nu en dan wordt het oog getroffen door iets fraais of voor hier onbekends. Van een aantal van deze zaken wil ik jullie van tijd tot tijd deelgenoot maken in dit rubriekje 'Snoepjes uit de Delta'.

Nuculana

Deze schelpjes komen al vanaf het vroegste Pliocen in ons faunagebied voor. Deze soorten komen voor in koudere of diepere (dus ook koudere) milieus. Van de twee hier bekende vormen hierbij een afbeelding. *Nuculana minuta* (Möller, 1776) en *Nuculana permula* (Möller, 1776). De plaatjes zijn van materiaal dat is opgedregd van 250 meter diepte in de buurt van de Shetland eilanden. De reden hiervan is dat het materiaal uit boringen meestal fragmentarisch is, kennelijk bezit deze soort een fragiele schaal. Ook strand-

Nucula minuta Schotland

vondsten zijn uiterst zeldzaam. Fragmenten hiervan zijn meestal duidelijk herkenbaar aan de dubbele kiel over de hele lengte van de achterzijde aanwezig.

Het jongst waargenomen voorkomen van *N. minuta* is van bodemonsters ten noorden van Terschelling uit laat Pleistocene afzettingen.

Gedurende het vroeg- en midden Pleistoceen komt deze soort regelmatig voor. Tot nog toe heb ik slechts het voorkomen van *Nucula permula* constateren in boring Dirksland, op een diepte van 164 meter en den Osse op 150 meter in gezelschap van andere arctische soorten.

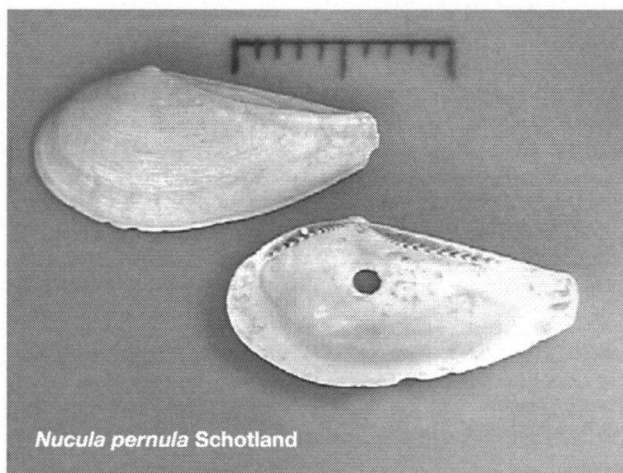
Deze schelp verschilt van *N. minuta* door een slankere en dunnere schaal en fijnere of nauwelijks ontwikkelde ribsculptuur. Gezien de milieuvoorkeur is het begrijpelijk dat deze soorten hier in het Pleistoceen voorkomen.

In een aantal boringen worden ook deze soorten in een hoofdzakelijk Pliocen gezelschap aangetroffen. Glibert (1957) vermeldt *N. minuta* uit de Zanden van Luchtbal.

Het voorkomen van deze koude soort wordt toegeschreven aan 'koude opwelling'. Ik weet niet wat ik mij bij deze kreet moet voorstellen. Feit is dat de zuidelijke doorgang van de Noordzee vaak langdurig afgesloten is geweest. De mogelijkheid is dat er in perioden van een ander patroon van de Golfstroom, noordelijke soorten aan onze kusten terechtgekomen zijn. In latere tijden, het Pleistoceen is dat inderdaad diverse keren voorgekomen. Enkele voorbeelden hiervan zijn: *Acila cobboldiae*, *Tridonta borealis* en *Mactromeris polynyma*.

Wat echter in de Deltaboringen opvalt is, dat in een ogenschijnlijk Pliocen gezelschap vaak slechts enkele stukken van een koudere herkomst te vinden zijn. Vaak werd dit aan 'naval' geweten. Voor de lezer: Naval is verontreiniging van een boormonster met materiaal uit een hoger gelegen niveau. Dat is bij dergelijk veldwerk altijd mogelijk. In de boringen die ik tot nog toe onder ogen heb gehad is dit enkele keren vastgesteld.

Echter de constatering in de eerste zin van deze alinea is te systematisch om van verontreiniging te kunnen spreken. Ook de conservatietoestand van de monsters spre-

Nucula permula Schotland

ken dit tegen.

Het is dan ook mogelijk dat tijdens of na bijvoorbeeld het Praetiglien de onderliggende Mio-Pliocen afzettingen omgewerkt zijn en vermengd met de arme koude fauna elementen uit die periode.

Om hieromtrent meer zekerheid te krijgen is er nog meer onderzoek nodig. Hiermee hoop ik me in de toekomst bezig te houden.

*Anton Janse, Gerard van Voornestraat 165, 3233 BE Brielle, tel. 0181-416238, email: acjanse@hetnet.nl